№ 131

GAZETA PORANNA.

WARSZAWA

Poniedziałek dnia 17 Maja 1841 roku.

Piśmiennictwo Krajowe, najtańszy tygodnik literacki w Warszawie razem z Gaz: Poranną przy któréj wychodzi, kosztuje na mies. zł. 2 gr. 20 bez roznoszenia. Kantor Główny przy ul: Trębackiéj Nr. 639.

Dnia wczorajszego w Resursie, w nowo przybudowanéj sali, dany był bal przez kupców i obywateli miasta, z powodu obchodzenia zaślubin Cesarzewicza Następcy. Ogród przyległy rzęsisto był oświetlony — a cała wystawa do 40,000 zł. wynosiła. Resztę szczegółów z zajęciem zapewne i z właściwą sobie punktualnością, nasz Kuryer opisze.

Udzielamy czytelnikom naszym wyjątek z listu pisanego z Pragi Czeskiéj d. 21 kwietnia r. b., który nie mało nas obchodzić może: »Zawiązał się tu komitet pod przewodnictwem P. Józefa Müllera, tutejszego Sędziego appellacyjnego, mający na celu założyć w naszém mieście *Wielki Dom* dla siérot wszelkich klas, bez różnicy wyznań. Jest-to zakład, który w blizkim zostaje związku z Ochronami. Zamierzono tu także zaprowadzić zakład nowy dla dzieci wychodzących z Ochrony, który niejako tworzyć ma dalszy ciąg pomienionéj instytucyi i uzupełnić cel zamierzony.«

Londyn 7 maja. — Wczoraj na posiedzeniu izby wyższéj oświadczył lord Melbourne, iż wysłano rozkazy do Chin iż skoro według umowy poprzedniéj nastąpił stanowczy traktat, gabinet angielski go nieprzyjmie i odradzi Królowéj ratyfikacyą jego. Na zapytanie lorda Ellenborough czyli ustąpiono z Tschuzan? lord Mebourne zawiadomił, iż w skutek nowych rozkazów wyspa ta znowu ma być zajętą.

W izbie niższéj pan Hume otrzymał niejakie wyjaśnienia od lorda John Russell o sprawie pana Mac Leoda; minister oświadczył mianowicie, że rzecz cała byłaby poszła w zapomnienie, gdyby jéj uwięzienie pana Mac Leoda niebyło wznowiło; co zaś do téj ostatniéj okoliczności, rząd amerykański w skutek żądania pana Fox, miał przyrzec wysłać swojego jeneralnego prokuratora na miejsce procesu, ze stosownemi instrunkcyami. Obronca pana Mac Leoda na tem uzasadnił obronę swoją, iż przewinienie jego upoważnionem było przez rząd angielski i dla tego wniósł aby rzecz ta nie przez sąd rozstrzyganą była. W skutku tego proces pana Mac Leoda wytoczy się przed sądem Stanów Zjednoczonych, nie zaś przed sądem Nowego Yorku.

Gdy wczoraj w izbie niższéj lord John Russell oświadczył, że d. 17 b. m. ma zamiar wystąpić z bilem o prawie ubogich, pan Walter rzekł, że w tymże dniu starać się będzie przeszkodzić jego zamiarom. Tak więc torysowie wszystkie kwestye ministrów ścieśnić starają się i sądzą, że przyszedł czas przypuszczenia głównego szturmu przeciw gabinetowi.

Kontr admirał Elliot, który dotąd dowodził eskadrą w Chinach, przybył do Anglii z przylądka dobréj nadziei na fregacie Volage. Komodor Napier, już nie uda się na oceau spokojny, jak poprzednio głoszono, lecz wróci na morze środziemne.

Dnia 2 b. m. sprawujący interesa francuskie pan Bourguney z powodu imienin Króla swojego dawał wielki obiad, na którym znajdowało się ciało dyplomatyczne, wielu mini-

strów, Książe Wellington, Sir R. Peel; i inne znakomite osoby. Baron Baerqwenej wzniósł toast na cześć monarchów w związku przyjaznym z Francyą zostających, na który odpowiedział stosownie Książe Esterhazy.

Donoszą w d. 16 marca z Panama o powstaniu w południowem Peru, na którego czele stoi półkownik Biranco. Prezydent Gamarra do czasu odejścia ostatnich wiadomości nic przeciw powstańcom nie przedsięwziął. Stronnictwo rewolucyjne ma sprzyjać cudzoziemcom, co nie podoba się obecnemu rządowi. W Panama konwent deputowanych z różnych okręgów między-morza postanowił, przyłączyć się do rządu nowéj Grenady, tylko pod warunkiem, że przyjętym będzie system federalistów.

Paryż d. 7 maja. — Wczoraj wieczorem w dalszym ciągu uroczystości z powodu chrztu hrabiego Paryża, odbył się wielki koncert w galeryi obrazów w Luwrze; oprócz ciała dyplomatycznego i znakomitych polityków, tylko artyści stolicy zaproszeni tam byli. Król z całą rodziną przybył o godzinie 8 i wszyscy uprzejmie rozmawiali w czasie przerw, z obecnymi gośćmi.

Kanclerz Francyi urzędownie zwołał izbę parów na przyszły poniedziałek, dla wysłuchania raportu Kommissyi instrukcyjnéj o procesie Darmesa. Ciągle jeszcze utrzymują, że postępowanie sądowe zacznie się dopiéro 20 b. m. Darmes w nocy między 9 a 10 przewieziony zostanie do więzienia pałacu Luxemburskiego.

Pan Macintosh sprawujący interesa rzeczypospolitéj Texas w Paryżu, przesłał list do Monitora Paryzkiego, w którym zaprzecza, że 8000 Meksykanów ma zamiar wkroczyć do Texas. Nadto zwraca on na to uwagę, że okoliczność, przyjęcia przez Anglią pośrednictwa między Mexykiem i Texas, niezgodną jest z tą pogłoską.

Darmstadt 7 Maja. — Dziś wieczorem przybył tu Cesarsko-Rossyjski Jenerał-Adjutant Baron Meyendorff z szczęśliwą wiadomością o odbytym uroczyście w dniu 28 Kwietnia obrzędzie zaślubin Jego Cesarskiéj Wysokości W. Księcia Następcy Tronu Aleksandra Mikołajewicza z Jéj Cesarską Wysokością W. Księżniczką Maryą Aleksandrówną Księżniczką Heską i Nadreńską. W téj chwili 101 wystrzałów działowych doniosły stolicy i krajowi o radośnym tym wypadku.

Monachium 6 Maja. — Konsul bawarski w Nowym Yorku, Siemons, zawiadomił wydział spraw zagranicznych, że każdy mieszkaniec Bawaryi przybywający osiedlić się w Ameryce, winien mieć przynajmniéj 50 dolarów gotowizny, aby był w stanie udać się w głąb' kraju i tam kupić część gruntu lub starać się o pracę; około 300 bowiem takich ludzi, między którymi wielu chorych, przybyło do niego prosząc o wsparcie dla możności przedłużania podróży lub powrotu do Europy.

Konstantynopol 21 Kwietnia. — W skutek wypadków w Kandyi, porta ujrzała się przymuszoną poddać pod ścisłą blokadę wybrzeża téj wyspy, z wyjątkiem znakomitych portów Kanea, Suda, Rettino i Kandyi, i uwiadomiła o tym kroku, który miał nastąpić dnia 15 Maja reprezentantów 4 dworów w Konstantynopolu.—Eskadra z 10 okrętów złożona wkrótce uzbrojoną zostanie, i wkrótce do Kandyi wypłynie.

Dawniejszy Basza Ajdinu a teraźniejszy rządca Erzerum Kiamil Basza, 16 b. m. udał się do Trapezuntu a stamtąd na miejsce swojego przeznaczenia.

Prezes rady wojennéj Hussein Basza, który niedawno odprawił poselstwo do Syryi, człowiek arcy poważany i przyjaciel ludzkości, umarł wczoraj.

Austryacki Kontr-admirał Baron Bandeira, na pokładzie fregaty »Wenera« przybył z Marmorizza do Smyrny.

Oddaleni ministrowie, Reszyd Basza i Ahmed Fethi Basza, otrzymali pierwszy 30,000 a drugi 25,000 piastrów miesięcznego wynagrodzenia.

Reszyd otrzymał także od Sułtana pozwolenie przyjmowania odwiedzin i jest zawsze mocno poważany.—Zdjęto także nadzór polityczny z Chozrewa Baszy, a stary ten urzędnik stanu spodziewany jest znowu w stolicy.—Seraskier bardzo przyjaźnie przyjął Jenerała Jochmus. Wojska albańskie, które tyle niepokoiły Syryą oddalone zostały ze stolicy.— Flotta turecka ciągle stoi między Topchaue i Ortakuoy, a Tahir Basza, trzyma wszystkie okręta w gotowości do wyruszenia w każdym przypadku.— Statki francuzkie Magicienne i La Fleche wpłynęły do Bosforu i stanęły naprzeciw Terapii. Porta zawarła traktat handlowy z wielkiem Księstwem Toskańskiem.

Ostatnie listy z Trapezuntu potwierdzają wiadomość o spokojnem ukończeniu sporu Anglii z Persyą i o wkrótce mającem nastąpić przybyciu angielskiego Posła do Teheranu.— Nadto słychać, że w Południowéj Persyi stronnicy Sułtana Zilli tak są liczni, iż ten wkrótce zapewne przeciw Bagdatowi wystąpi, a stanąwszy na czele nieukontentowanych, zamierzy kusić się o tron. Zilli Sułtan jest wujem obecnego Szacha Persyi Mohameda, sam już jest przez trzy tygodnie Szachem, a Monarcha teraźniejszy, powodowany znienawidzonym swoim pierwszym ministrem, tak stał się niepopularnym, że wszyscy przypuszczają żwawą walkę o panowanie w Persyi,

Niespokojności na wyspie Samos już ukończyły się, a to przez mądre postępowanie Gubernatora i Pułkownika Mustafy Beja, który wysłaną tam wyprawą ottomańską dowodził. W Mossul w Syryi, powiewa już flaga Konsula angielskiego, co wiele ulgi przyniosło chrześcijańskim mieszkańcom.

Makao 12 lutego. — Układy kapitana Elliot z chińskim kommissarzem Kissynel, do zadnego nie doprowadziły skutku a chińczycy nie zbyt łatwymi okazują się do uczynienia zadość wymaganiom Anglii. Wprawdzie kapitan Elliot 30 stycznia wydał okólnik zawiadamiający, że układy te na dobréj stoją stopie, lecz nim kupcy wrócili do Kantonu przestrzega się, aby nie zawiérali żadnych umów, oznajmując, że żadnéj stąd odpowiedzialności na siebie nie bierze. Proklamacyą z d. 29 stycznia kapitan Elliot w imieniu rządu angielskiego, ogłosił wyspę Hong Koreg jako posiadłość angielską i tamtejszego ober-intendenta handlowego mianował gubernatorem téj wyspy. Prawodawstwo Chińskie obowiązywać będzie chińskich téj wyspy poddanych, z wyłączeniem tortury-angielskiéj, poddani ulegać będą prawom angielskim w Chinach obowiązującym. Druga proklamacya Komodora Bremer i kapitana Elliot głosi, iż wszyscy mieszkańcy téj wyspy zostają poddanymi angielskimi, i że religija ich tolerowaną będzie. — W Tertuzan ciągle panuje wielka w wojsku śmiertelność.

Bombaj 1 kwietnia. — W Afganistanie wraca spokojność lecz nie zbywa na małych utarczkach, w jednéj z nich poległo znowu dwóch angielskich oficerów. Szach Sudsza spuszcza się na bieg okoliczności, aby tym lub owym sposobem korzyści ciągnąć. Podczas gdy jedni donoszą, że pragnie unikać obcéj pomocy, inni mniemają, że życzy on znowu opanować Peschawer, co uważa za wzmocnienie swojéj władzy. Władze angielskie oglądają się ciągle na przyszłość. Słychać, że górzyste przejścia Kyber, Bolan i Gundawa wzmocnione być mają.

Wiadomości z Chiwy są zaspokajające. Kapitan Cocolly, rozgniewany, słysząc ciągle, że Chan przeszkodzić chce wyprawie angielskiéj do Chin, udał się do Kochan, aby zawrzeć pokój między Chiwą i Kochanem.

Wyruszenie Yar Mahomeda ku Heratowi sprawiło wielką obawę. Wezyr ten, który zamiast Kamram Szacha, naczelnika, rządzi krajem jego, zamierzył tym sposobem osiągnąć wielką summę i dla tego ajenta angielskiego Majora Tudd umiał zwieść, głosząc, że Persowie wyruszają ku Heratowi. Major Todd niespokojny szybko schronił się do Girish i ztamtąd zawiéra układy z Yar Mahomedem; co jednak niepodobało się Lordowi Auccland, który odwołał majora Todd.

Rio Janeiro 14 marca. — Ciało prawodawcze brazylijskie zwołane zostało na dzień 3 maja i dla tego spodziewana jest zmiana ministrów. W Rio Grande jest już daleko spokojniéj, a powstanie wkrótce całkiem zniszczone będzie.

ROZMAITOŚCI

WIELKI TEATR.

Żona Artysty; — Nowa Drama, Scribe'go i Vander-Burch'a, wczoraj piérwszy raz grana.

Artysta! — co za dostojne miano! co za tytuł szczytny, równoważący się a może i przewyższający nie jedno miano!, godność częstokroć niczém nienagrodzona, nawet nieoceniona zasłużenie — a często — zgroza wyrzec — w pogardę lub drwinki obracana! Czegóż to nie potrzeba, aby się mógł złożyć, zezgłoskować ten jeden wyraz *Artysta?* A przecież, mimo taką cenę, mimo rzadkość i poświęcenie się dla dobra ogółu, nie mówimy już z jeniuszem, ale z talentem artysta, najczęściéj bywa — biednym. O ile bogatą jest dusza we wrażenia, serce w uczucia, a rozum w pomysły i wyobraźnię — o tyle materyalnéj jego części jestestwa, niedostaje zasobów do utrzymania bytu, życia, trwania. Takim był właśnie Clermont, malarz. Ale ponieważ miał żonę Hrabiankę, przywykłą do salonowości i tonów, ponieważ ją kochał i dla niéj wszystko poświęcić był gotów, przeto żył nad swoję sferę, jak pan, bogacz, magnat — a nie jak ubogi artysta. Urosła ztąd *biéda*, następnie zawstydzenie od Hr. Melesville bez wzajemnosci kochającego żonę artysty; potém niemożność odpłacenia szlachetności spółzawodnika, co rozdarł zakupione wexle malarza, — naostatek ślepota z nadmiaru pracy. Zacna prawdziwie żona, nie dość że gardzi adonisem, nie dość że sprzedaje brylanty i drogie cacka, powozy i konie, wyrzeka się liberyi i tonów dla spłacenia długów, (a naprzód Hr. Melesville), ale nie dbając o tytuł dawniejszy, który był tylko czczą igraszką, zostaje śpiewaczką w operze — artystką. Zyskanemi pieniędzmi, chce odkupić wzrok mężowi od Hygei i Eskulapa— dla tego mają się udać do Berlina, do tamtejszych okulistów. Malarz, przed którym to wszystko tajono — i który nawet poważył się taką żonę podejrzywać, — dowiedziawszy się o tém dopiéro w piérwszym między-akcie *Cyrulika Sewilskiego* gdzie Rozyną była jego żona, w uniesieniu i z najwyższém uwielbieniem woła: »Prowadźcie mię do teatru.« — Taki koniec sztuki, mającéj w ogóle effektu wiele — więcéj jeszcze pięknych myśli. Monolog ślepego artysty w 2gim akcie, prześliczny! wyższy nad Edypy, od Sofoklesów ongi pisane. Rzecz dziwna, iż podczas téj i tym podobnych scen najtkliwszych i najwznioślejszych cisza między widzami panuje; a piérwszy ladajaki zwrót płaski (koncept) — liczne oklaski zwoływa!!... Czyż wiecznie u nas estetyka zostawać będzie na prawo?... — Najlepiéj grali: Komorowski (dwakroć przywołany) i Majewski. W oryginale nazwa tego wodewilu jest *Clermont*; rzecz sympatyzująca, a prawie całkiem wzięta z podobnéjże sztuczki p. n: *Valèrie*, bo Scribe, śród swéj płodności, mało stworzyć zupełnie nowych przedmiotów może.

SONET

Na pamiątkę Pani K. S.

Gdy trwożna gołąbka śród śnieżnéj zamieci
Za żyrem w świata obszar rozpuszcza swe skrzydła,
Wnet grożą ostre szpony, stawią na nię sidła,
Tam gniewem oko płonie, tu jéj zgubą świeci.

Drapieżnych ptaków zgraja ściga ją obrzydła;
A ona w niebo patrząc śmiało daléj leci,
Z tęsknem sercem te zdradne omija straszydła:
Bo kędyś w gniazdku drobne zostawiła dzieci.

Tak i ja w tego miasta zabłąkana mury
W niebo jak ta ptaszyna topiłam źrenice,
Unikając od groźnéj nieprzyjaciół chmury:

Lecz Pani swéj dobroci otwarłaś skarbnicę, I
A poznawszy Cię, rzucam już smutek ponury,
I jeszcze wiarą w ludzi rozpogadzam lice.

A. Va. . .